

GEL

Anna Cabot

 quorum
LLIBRES

Gel

(COL·LECCIÓ NARRATIVA) — 34

Gel

Anna Cabot

Primera edició: febrer del 2024

© Anna Cabot

© Fotografia de la coberta: Albert Palaudaries

© de l'edició:

Quorum Llibres

C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91

quorum@quorumllibres.cat

www.quorumllibres.cat

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-16342-64-8

DL T 20-2024

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

ÍNDIX

1. Fred.....	7
2. Rainbow.....	13
3. Biologia dels desplaçaments.....	17
4. Gel	23
5. El clima fuejeja la mateixa gent	29
6. Sanguéré	33
7. Salutacions	39
8. <i>Dr. Savaneh?</i>	43
9. Contes a la nit	51
10. Un tret al pit	57
11. Assentament del South Loop District	63
12. La Betty.....	69
13. Encara sis dies	73
14. Hivernacles.....	77
15. <i>Munquid</i>	83
16. Anem	87
17. Terence White	91
18. Una reina Midas tarada	99
19. Queda pendent un conte	107

1. FRED

Encara no són les cinc i la proximitat de la nit ja ho pinta tot de gris. Neva en diagonal, sota l'impuls del vent, com un present continu, com un fet infinit que no s'atura. Neu és el nom de tot el que m'envolta ara mateix. Una neu cendra que ha posat de dol aquesta part del món. S'està fent fosc, i encara no són les cinc.

Sabia que m'enfrontava a un fred ferotge, però no comptava amb la foscor. La foscor m'ofega. Com un mal dolent.

Acabo de baixar del trineu. Estic literalment glaçada. Glaçada no, petrificada. Finalment, tinc al davant el que he vingut a buscar. *Rainbow, thousands of stories*. La monumental «historiteca» oral, la coneguda memòria universal d'històries i de relats. A la web, sota el titular, també es podia llegir *The biggest wardrobe of stories, open day and night, 24/24*. El magatzem d'històries més gran del món, obert dia i nit. I el més endimoniadament car, els calia afegir, a la ciutat més gèlida de l'Univers, Minneapolis. Ara mateix tan sols sobreviuen a aquesta mort extensa dos xiprers nans, col·locats sota cobert, que fan custòdia a la portalada, i els raigs de llum que s'escapen del gran palau de vidre. La resta és una manta de cendra que fon els detalls de totes les coses.

Aquesta era la meua realitat: un cervell apergaminat i una amenaçant desmemòria. De segur per la manca de cap cosa digna de ser recordada en els darrers anys. Les limitacions se m'enredaven als peus de feia temps, i em feien caminar a empentes i rodolons com aquell que s'ha aprimat i avança ensopegant amb les vores descosides dels pantalons. Com a resultat, hores de pantalla buida i progressiva deixadesa. Era incapaç d'escriure dos mots. I era del tot conscient que la ficció menja i beu de la vida i de la memòria, que és la mateixa memòria desendreçada. A mi em mancaven ambdues coses.

Per sort, en algun plec del cos s'amagava encara una corrosiva enyorança del fet impúdic d'escriure. No em bastaven assajos o poemes, tot i que en gaudia, potser com a bàlsam terapèutic. Necessitava anar més enllà un altre cop. Qui sap si abans d'arribar, el mateix viatge em despertaria el cervell que els anys havien narcotitzat. Però si no era així, ompliria el cap amb memòria aliena emmagatzemada, sense vergonya. I si un cop allà la capacitat d'imaginar seguia adormida, i tan sols aconseguia copiar com feien molts d'altres, tractaria de permetre-m'ho, i de perdonar-me.

He marxat esquivant consells i amenaces. Em dirigia al fred just en el moment en el qual estava tornant el fred. I de manera desbocada, en alguns indrets. Després d'un infern interminable de vuit o nou dècades de calor insuportable i epidèmies encadenades, les temperatures estan revertint, ningú no s'ho explica. De fet, es respira una mena d'eufòria continguda, que la prudència aconsella no alliberar. Per la rapidesa dels canvis, perquè tot podria tirar enrere. A les zones més castigades per la calor, la gent se sent miraculosament alleugerida. Fins i tot agràida, i perdonada de no se sap quines culpes. Les festes i els rituals se succeeixen. Per contra, aquí, en aquestes terres del nord dels Estats Units, el fred ha tornat amb una ràbia despietada. La situació supera escandalosament les previsions. En aquest moment el meu *méteo* de mà marca -35°C , amb sensació tèrmica de -40°C .

No hi ha res a agrair.

Han estat vint-i-sis dies, gairebé un mes, dotze per mar i catorze per terra. Un viatge necessàriament lent, en el temps de l'energia exhaurida. Però adient per aprendre a conviure amb el món, i amb aquesta gelor nova. Feia temps que no em movia. Res m'empenyia a fer-ho. Amb tot, ha estat un senzill salt al passat. He fet la travessa de l'Atlàntic en una de les noves galeres, l'aerobuc Valèria. No hi havia alternativa. Visc en el temps en el qual la despesa energètica de tot allò prescindible ha acabat reduïda al mínim i seleccionada per a uns pocs. Per tant, he viatjat impulsada pel vent. Dotze dies, que en el passat haguessin estat nou hores. Suficient. A la nostra dècada, a tocar de l'any 2100, no hi ha lloc per la pressa. Així i tot, com van anunciar a l'agència, aquests aerobucs avancen prou lleugers si surten amb previsió de vents favorables. I així ha estat. L'anorac de plomes nou m'ha permès resistir llargues estones a coberta. I els estabilitzadors i mil tecnologies més m'han ofert un espai idoni per la contemplació.

Havia de ser un Up to North tant sí com no, *made in Iceland*, amb un inquietant farcit de greix de bacallà i plomes d'èider islandès, la mena d'ànec

que s'utilitza per fer l'edredó. La Blóm, companya de pis d'origen islandès, importava roba d'esport, però tenia ànima de mestra. Insistia en la seva idea anomenant-me pel nom i el cognom, com quan es posava dogmàtica.

—Marina Savaneh, no siguis ximple, per allà on vas ha de ser un Up to North, fes-me cas.

I seguia amb raons i arguments sobre la meva constitució física, segons ella inadequada pel fred, i lligada, en canvi, a temperatures altes, pels meus ancestres africans.

Tenia raó, havia de ser un Up to North, però un cop aquí tampoc no serà suficient.

La Blóm era una excel·lent companya, però potser li havia explicat massa coses. Li vaig haver de negar rotundament, una vegada i una altra, que el meu antic mestre tingués res a veure amb el viatge. Ella, com si sentís ploure. L'atreien les històries romàntiques. Amb en Terence, el doctor Ti White pels alumnes d'aquell mestratge a Minneapolis, mantenia un estret contacte de feia una pila d'anys. Un contacte atípic de cap a peus, que ens havia habituat a comptar l'un amb l'altre com qui parla amb la mateixa consciència, com qui escriu un diari amb presència d'un testimoni. La Blóm ho sabia, i sabia també que m'havia deixat d'escriure de sobte. En pocs mesos havia emmudit del tot, sense cap explicació. I el meu mal humor era manifest. Però el cert és que la decisió d'anar-hi estava presa d'un any abans, i la Blóm coneixia les passes que jo havia fet per estar a la llista d'espera de Rainbow. Tot i això, aquell silenci desconcertava. I calia reconèixer que sobretot coïa, pessigava fort. Però de cap manera podia empènyer algú cap a l'altra punta del món. Qui sap si el seu problema bronquial era quelcom més greu, n'havia parlat sempre com si es tractés d'un furóncol... O si li havia succeït algun contratemps, a ell o a algun dels seus fills. Aquesta inquietud em feia sentir escandalosament ridícula, perquè el més probable, amb tota lògica, era que es tractés d'un canvi d'interessos. No obstant això, en les nostres coordenades i després de tant de temps, el seu silenci era una mossegada inexplicable.

El viatge estava decidit des de feia onze mesos. Volia amarar el meu cap d'històries. Necessitava un fil argumental on acoblar algunes emocions residuals. Volia un estenedor i unes pinces per exposar-les. I ben entès que un cop allà intentaria trobar-lo.

La varietat de colors que forma part de la suposada monotonia d'un viatge per mar, al febrer, mereixeria un relat a part amb dedicació exclusiva.

Malgrat les agulles del fred, passava moltes hores a coberta. Alguns dies els ulls quedaven embeguts d'extensions de plata inacabables, d'aquelles que cap horitzó no sap contenir. Altres dies els cels eren flames, i al capvespre els violacis i els ataronjats eren capturats per les veles i es multiplicaven. Havia estat engabiada. Em commovia fins i tot el crepitat del fustam del buc. Però, certament, allò era bellesa en estat pur. Forçava la vista i la memòria, volia que em quedés ben gravat. Sovint em deixava hipnotitzar per l'allau persistent d'onades que ens abordaven per proa i es deixaven seccionar en dues bandes, a babord i a estribord. Una, i una altra, i una altra. Cada ona, sempre, amb identitat pròpia. Les cenyides, però, ens posaven clarament en perill. Calia mantenir-se ben lligada a la fixació de coberta, darrere el parabrisa frontal. També vam tenir tempesta. Els dies sis i set vaig tenir l'oportunitat d'estremir-me —estremiment, emoció ja oblidada—, per la violència d'una galerna, de les que estan decidides a estripar veles, trencar el pal major, i rebentar els cels contra el buc. Literalment. Decidida a destrossar el vaixell i entregar les restes a les onades. La mena de tempestes que en Jan adorava. I que a mi ja no m'espanten, ja no ho poden fer. Em vaig fer immune a tot al Camerun, vint-i-dos anys enllà. Perquè allò va ser més que por. Va ser l'anunci de la mort i la seva posterior confirmació. Mort en majúscules, mort escrita en vermell. Tots tres, en Jan i els dos petits.

Cap al final, a poques milles de la costa, el Valèria ha hagut d'arriar veles i posar els motors en marxa. Calia utilitzar el foc de proa i la punta trenca-gel. El mar era una pedra, com als llibres de temps passats. No m'ho podia creure. En aquell litoral del nord el mar es tornava a encongir, es glaçava. Les inundacions de l'escalfament global, dels temps del desgel, havien cedit, l'aigua reculava. Els ciments descalçats del litoral estaven a la vista. Qui podia haver-ho imaginat, uns anys enrere... Agraïa la lentitud del viatge, que em permetia anar assimilant aquell món nou en tots els sentits.

El decorat de benvinguda, Nova York sepultat per la neu. Nevava, i seguiria nevant molts dies més.

Un cop a terra americana, la xarxa de busos elèctrics i les obligades pauses per la recàrrega m'han proporcionat un transport per terra prou confortable. Els minúsculs *Bed and shower* oferien un llit prou còmode i aigua calenta a cor què vols. Unes hores d'intimat recuperades, i de nou l'enfrontament a tots els dubtes, amb focus zenital sobre el viatge. Més cap a l'oest, a partir dels gratacels de Cleveland, a tocar del llac Erie, un gruix important de gel i de neu cobria totes les rutes sense excepció i l'ús del trineu era obligat.

El gel és paràlisi i és mort, però després de tants anys de calor sufocant i d'enclaustrament, tot aquell blanc, per a mi, era una injecció de vida.

Cap cosa, cap detall recordava ja l'escalfament d'anys enrere. Ni tampoc el benestar del passat d'aquestes terres. L'enllumenat de la ruta era escàs, i era mínim el nombre de finestres il·luminades. La nit, que es menjava la llum del dia abans de les cinc, era profundament fosca. Aquest era el paisatge dels nous hiverns sense energia, que als Estats Units castigava severament una societat recentment empobrida, amb distàncies socials extremes. Malgrat que ja me n'havia informat, allò superava totes les expectatives.

Grups de rens, d'entre vuit i deu, arrossegaven les pesades cabines col·lectives. Em sentia protagonista d'un somni galàctic, de ciència-ficció. La cavalcada d'aquests magnífics animals, entre esquixos de neu, des del davant, era un espectacle inigualable. A dins es podia llegir arreu *Keep your mask on, Keep your mask on*. I t'oblidaves dels somnis. Viatjàvem en silenci, de fons tan sols la remor dels animals al galop, els bums dels bots amortits del trineu, i els xiulets del vent, que lliscava pel portaequipatge buit. Parlaven els ulls enrogits i les pells castigades pel fred. Aquí, la meua pell fosca era de les més delicades, i els meus ulls miops, dels menys turmentats. Rostres esquerdat, mig coberts de màscares, defugien les mirades dins dels seus embalums de mantes, serrells, gorres i bufandes. S'endevinava algun gemec de criatura invisible, i els «ais» reprimits a cada sotrac. Malgrat la doble cobertura de metacrilat, una cisalla de fred metàl·lica es colava sense pietat per una juntura. Fèiem torns pel maleït seient d'aquella cantonada.

Chicago, Milwaukee, i catorze dies després de viatge al trot, amb l'esquena triturada, Saint Paul, per l'autovia noranta-quatre, de glaç com totes les altres. Dia 27 de febrer del 2093. Final de trajecte. Nevant copiosament, com el primer dia i com tots els altres. I amb un vent tossut i salvatge. Un canvi radical d'escenari.

Pel que sembla, a dins d'aquesta ciutat polar i de la seva bessona, Minneapolis, el transport col·lectiu es fa amb trineus més petits, tirats per gossos. En un d'aquests, sense poder distingir entre la terra i el cel, entre edificis i arbres, entre l'asfalt i el riu, he travessat el Mississipi pel pont Marshall Bridge. I he arribat al carrer E-32, cantonada Edmund Boulevard, novament prop del riu.

Estic davant del monstre, quan la llum pràcticament s'ha fos. Una llum bruta, que aguanta tan sols per anunciar la imminent invasió de la nit.

2. RAINBOW

Segueixo palplantada al davant. Neva amb desmesura, més enllà de les possibilitats de la natura. La densitat de la neu fa de coixí assassí, tapa la boca a tot allò que vol enlairar-se. Fins i tot les ànimes dels morts es deuen quedar a terra. A la pàgina que vaig consultar, l'edifici simulava una gran au amb les ales desplegades. Però quan tracto de mirar amunt buscant l'alçada i els contorns, milers de grumolls de gel em cobreixen el protector facial. Tampoc no veig cap de les altres imatges suggerides. Un vano obert fet dels rajos de llum que s'irradien a través dels vidres, o un sol captiu, fixat a la terra. Si em preguntessin a mi, en aquest moment, tan sols podria parlar d'un tot homogeni, sense identitats, i al bell mig, una mena de deïtat hindú incandescent que lluita inútilment per estirar els seus nombrosos braços divins.

Malgrat l'instant de màgia inicial, aquest fred d'inesperada cruesa haurà d'afectar per força qualsevol pulsio narrativa, com un pecat original. Aquest fred animal, carnívor, que es desplega salvatge superant els auguris de la ciència, ha de parilitzar de segur la capacitat d'emocionar-se.

Un assortiment de recepcionistes d'aspecte xinès, o coreà, somriuen de forma excessiva. Al taulell de l'entrada, milers de comprovacions estúpides, fins i tot petjada digital i foto de la retina. Quan ha sigut l'hora, el vailet assignat ha obert el batent de la porta d'accés a la gran cambra, *the tree*, l'arbre, sense un xerric.

No puc fer un pas. Un sospir m'ha enfonsat la màscara fins a la gola. Ja sento negar el meu cap imperceptiblement. No és un exemple més d'inadaptació, és la certificació. Jo immersa en un palau de tecnologia d'elit, i al meu voltant un món de misèria i amb l'energia a preus inabastables. En qualsevol cas, no vull oblidar que he vingut a aquest magatzem d'històries

per voluntat pròpia i penso treure'n partit. Pel voluminós préstec en iuans i pels estalvis canviats. Teixiré una corda amb les experiències de l'estada, amb el registre del que vagi vivint, i estendré en aquesta corda els relats que en puguin sorgir. No pretenc altra cosa.

Encara carrego amb les bosses, ni tan sols he passat pel *coliving*, i tinc el cos encarcerat pel fred i pels trets de tants dies. Vaig descalça, tan sols uns peücs verds de préstec, el calçat es deixa a fora. El terra, emmoquetat, està cobert d'infinitos camins fets amb estores de diferents colors, simulant les branques d'un arbre immens. Jo i el vailet que m'acompanya avancem junts per la primera estora, la que podia recordar el tronc, cap a una gran pantalla. Seguint les seves ordres, que jo sento per uns petits auriculars, he clicat sobre la tecla *accept*, i s'ha il·luminat també el vial del terra, que ens convida a caminar cap a la meva cambra d'escolta. El noi, o el que sigui, vocalitza de manera exagerada un anglès sureny que fa joc amb el seu baf de xiclet de maduixa, i ambdós detalls grinyolen clarament en aquest entorn solemne. Ell no porta màscara, és clar. Estem envoltats de camins de colors, de vianants amb mitjons d'aquell color, jo inclosa, de murmuris de clients i acompanyants. I de centenars de petites portes de vidre fosc al final de cada camí. Són l'entrada a les cambres, va explicant el robot, disfressant l'horror de normalitat, de rutina.

La meva rebel·lia contra el deteriorament fa aigües, no és prou robusta. Vull fugir d'aquí.

Estic en un rusc d'abelles gegant, o un colossal cementiri. Aquests deuen ser els calaixos de l'armari descomunal al qual es refereix la web. *The biggest wardrobe of stories...* Estan repartits en tres nivells, els més elevats a les «ales» de la bèstia. Jo em quedaré a la planta baixa, m'han dit. Un estúpid petit consol. N'hi ha cinc-cents a cada nivell.

Cabina 334. Entrem. Descarrego bosses i motxilla i em trec els guants. Sento talls als palmells. Un cop fetes les darreres consideracions, amb inflexions de veu que no calien, el vailet de metall ha col·locat la tarja de la cabina a la meva mà adolorida, amb precisió repugnant, i s'ha acomiadat. Glaç la tarja, glaç la pell del noi sota guants finíssims, i glaç al seu alè artificial de maduixa. He atribuït les basques a la tensió del moment, quan he quedat tancada dins d'aquell habitacle verd, del verd-llimona del meu viarany i dels meus mitjons. Deus, què hi faig aquí.

Amb la màscara de nou a la gola, he recordat que aquí me la podia treure. M'he espantat quan m'he vist al mirall. La gorra encara encastada,

i les puntes gelades dels rínxols vermells liquant-se gota a gota sobre les espatlles. L'anorac obert, com una pell d'os polar segada pel mig. A la meva esquerra una butaca que sembla confortable, un tamboret del mateix estil per posar-hi els peus al damunt, penso, i una taula amb paper i pilots de diferents colors. Quatre comandaments a distància: per la pantalla, per la música, per la temperatura de l'antre i per la connexió *wetel* amb imatge. Al fons, l'entrada a un lavabo amb dutxa circular. I al costat, la porta dissimulada d'un petit armari-nevera. Disposaré de begudes i capricis de pisco-labis. A la paret de la dreta, un aparell d'autoanàlisi del colesterol, un altre de la glucèmia, i el de la PCR del virus de torn. A un petit prestatge, una farmaciola i un desfibril·lador, no fos cas que hi haguessin sorpreses.

El complement de més mala astruga, una tecla amb les lletres de HELP en vermell, al braç dret de la butaca. Cap símbol religiós enlloc, tal com jo havia demanat. Per defecte, venint d'Espanya, m'hauria trobat un Crist martiritzat a la creu o un alcorà traduït, en funció del nom i el cognom.

Música de *relax*? Inici? Ambdues coses? He premut la tecla *Just listening* i la tecla *start*. Tan sols escoltar, res de música, ara. Sento un cansament infinit. M'he identificat seguint les indicacions i he escollit la llengua. De fet, tant m'era una com altra. La pantalla m'ha saludat educadament mentre sonava la mateixa salutació en un català mastegat, americanitzat, a través dels altaveus. M'he sentit saludada per les parets, per la porta del bany, pel vidre fosc de la porta d'entrada. Els altaveus m'envoltaven, n'hi havia per tot arreu.

3. BIOLOGIA DELS DESPLAÇAMENTS

Ja fa temps que la comunicació boca-orella s'ha erigit en la més pràctica i la menys costosa, i s'ha imposat. Confio que els textos seguiran precedint les gravacions i les escoltes, espero que seguiran tenint algun sentit.

A l'entrada em van fer escollir una paraula. Com un estímul, per fer l'estada productiva. Com una estratègia de curs d'escriptura. Pels deures a casa, escriviu vuit línies al voltant de la paraula X. L'escollida va ser «impotència». Em commou i em rebel·la profundament. I crec que té força literària. Conté la idea d'acceptació obligada, d'humiliació, d'ales tallades. Intueixo també que pot ser un sentiment compartit per molts homes i dones, i no tan sols per les restriccions permanents de les darreres dècades. De segur que es correspon a sensacions viscudes i empassades sense saber donar-les-hi un nom. De segur que jo mateixa he escrit sobre la impotència sense ser-ne conscient.

Avui he posat el dit sobre el número sis de la llista de literatura ibèrica. Tot barrejat, són americans. Però almenys els textos catalans es narren en català. He començat a sentir *La pell freda*. Se'm feia estrany sentir-la en aquest *cat-english* de xiclet que m'envoltava. Tampoc m'imaginava un narrador femení, m'ha semblat que no encaixava ni a cops de martell. Però, a poc a poc, anava recordant l'esbós de conte que jo havia gargotejat un matí, després d'un malson similar. Estic contenta, l'he aconseguit refer. Ha quedat enllestit en pocs dies, entre escoltes i escriptura. No crec que en faci massa retocs en posteriors lectures.

El fred mossega amb ràbia, però voltar per aquí a dins és fins i tot escabrós. Quan decideixo plegar, em cal fer el camí de sortida ràpid. Hi ha cadires elèctriques endollades al costat d'algunes portes, que delaten l'edat

avançada de molts clients o l'existència d'algun problema motor. Sembla que la mitjana d'edat és seixanta-vuit. Me'n falten deu. De segur que la meitat estan adormits, i que els més grans busquen el monstre més com a mainadera que no pas com a despertador de l'ingeni. El cert és que tot sovint queden places lliures i Rainbow avisa de l'avançament en la llista d'espera. Podrien ser decessos, em diu la meua ment obscena. I no és improbable que alguns morin allà mateix, gronxats per llegendes i rondalles, i a la pantalla, el mateix paradís. Qui sap si en el fons s'utilitza també com una oferta al bon morir. M'esgarrifa pensar-ho. En acabada la jornada a la cambra verda, cal fer via i fugir d'aquesta maquinària de vida, o potser també de mort, segons els interessos de cadascú.

A fora ocupem el lloc de les rates i dels talps. M'imposo sortir a la superfície per no oblidar-me completament de com és el món. Encara que la vida es faci sota terra, o més aviat sota gel, encara que m'arrisqui a fer un giravolt com una falsa acròbata empesa pel vent, quan trec el cap a l'exterior. El comitè de benvinguda ha estat això: vent i neu a dojo. Des de la meua arribada visc sepultada sota una de les tempestes més salvatges dels darrers noranta anys, han dit els informatius. Els viatges d'anada i tornada al *coliving* són gairebé impossibles, a l'exterior no es pot ni respirar, l'aire frega el coll com qui respira vidres. Em fa sentir veritablement en perill. Es queixa cadascun dels músculs del cos, que segueixen garratibats fins una hora després d'arribar a refugi. Han habilitat una mena de baranes de corda lligades als arbres dels carrers per poder caminar contra el vent, una mena de mestral huracanat de l'àrtic. Els termòmetres han tocat els -40°C . Sensació tèrmica de -1.000 , no cal llegir-ho al canell.

Surto per dinar, un sol cop al dia. L'hora menys fosca. La resta són corredisses d'anada i tornada des de la casa, a les palpentes. La vida aquí és sinònim de fosc.

Com a tota innovació en aquests trenta-quatre anys, en els Wimpy o els McDonald's han passat de l'hamburguesa de carn a l'hamburguesa vegana, sempre amb quètxup. Aquí també van haver de reduir el bestiar boví per protegir l'atmosfera. De fet, els ianquis mai no han tingut una cuina pròpia, no l'han necessitat. A finals de la dècada 205, quan jo hi vaig estar pel mestratge, proliferaven ja els restaurants «exòtics», de gent arribada de tot arreu, no tan sols dels països sotmesos a l'antic imperi angloamericà. Tots ells, o en bona part, deixaven els budells en flames. Sortosament n'hi havia d'italians.

Aquesta va ser una sortida de bona part de la migració en arribar al destí. A partir d'un restaurant començaven a treure el cap i podien progressar, ells i la seva descendència. Va ser el cas dels meus besavis paterns. Van migrar del Senegal a Espanya. Aprenentatge de l'ofici, estudis oficials, residència legal i finalment un restaurant. Al de casa li van posar el nom de *Kasumai*, la salutació *djola* de la Casamance, d'on procedien. La mare encara hi cuinava, poc abans de morir, tot i que el crèdit per a la universitat ja estava amortit. El meu nom és el seu, Marina. Com és seu tot el que soc. El cognom, Savaneh, va ser l'única aportació del pare. I la pell morena. La d'ell era negra-negra, deien, com si fos doblement negra, o ell fos doblement pare. De petita, això m'havia creat sempre confusió. Perquè no en tenia, de pare, el pare no hi era.

No és la meua primera visita a Minneapolis. L'altra també va ser al febrer, als vint-i-quatre anys. Malgrat haver oblidat detalls i noms, recordo perfectament la joia de sentir com es desgranava el cel glaçat sobre més glaç i sobre mi, com una calamarsa lenta. No sabia què era el fred. Les inconveniències eren nombroses, la temperatura obligava a fer vida de talp pels túnels que comunicaven la ciutat de punta a punta, com ara, però jo em sentia exultant, segura, omnipotent. Perquè venia de zona calenta i estava tastant el fred, i perquè el mestratge d'antropologia que feia a la University Hospital of Minneapolis m'entusiasmava. El dirigia ell, allà el vaig conèixer, el doctor Terence White, home d'humanitat inabastable i d'optimisme gegantí, gairebé bel·licós. Per a mi era un déu. Tenia onze anys més que jo. Ens vam estimar a 20 °C sota zero, i ens vam seguir estimant després des dels dos extrems de l'Atlàntic amb una certesa jove, probablement excessiva. Com qui porta una bonica camisa de seda arapada a la pell, una peça de roba de propietat, i ignora que es pot segar fàcilment amb una branca o amb qualsevol estrebada. Es va anar estripant. Van quedar tan sols breus encontres per feina, i al cap dels anys en Jan i els nens van cobrir aquella petjada pintant la vida d'altres colors, el poc temps que van ser al meu costat.

Ara no va de mestratges ni idolatries, va de nedar en un mar d'històries, de sotmetre'm a una màquina de la memòria. Perquè vull retenir el passat, perquè em fa pànic que els meus records es perdin gota a gota, com una aixeta mal tancada, i de mi tan sols quedi l'embolcall, un dipòsit buit abans d'hora. I no vull ni pensar què li passaria pel cap, a en Terence, si s'assaben-

tés que estic tancada en aquesta cova de vidre per combatre l'oblit. Podria entendre perfectament un rebuig contundent, similar al menyspreu que jo sento per mi mateixa.

Vaig optar per fer l'especialitat als EUA, per sobre de les altres possibilitats. Allà es concentraven les quartes i cinquenes generacions de bona part dels contingents migratoris del globus, i l'allau continuada de migració recent. Aquest va ser el «material» per al meu mestratge d'antropologia, la salut mental dels desarrelats. *Biologia dels desplaçaments*. Incloua un esbós de la història de les migracions del darrer segle. A partir del segon mil·lenni els habitants de les zones més calentes s'havien tirat al mar o als deserts per arribar a Europa, EUA o Canadà. Els itineraris eren rocambolescs, carregats de murs, traves, i obstacles administratius que se superposaven. S'havia arribat a minar els passos alternatius de les fronteres. I ja no s'esperava que la gent s'ofegués al mar o morís de set als deserts, se'ls disparava directament. Mentrestant, el món tropical bullia. Ja a l'any 2040, milions de cadàvers es podrien al mar i als deserts, i el nombre de desplaçats forçosos era de cent vuitanta milions, una de cada quaranta persones al món. Aquests eren els que s'havien pogut recollir i comptar.

Els fets se succeïen davant dels nostres nassos. Era impossible decantar la mirada, tot i que ens havíem habituat.

A finals de la dècada 205 es van obrir les fronteres. Totes. El pes sobre els filats dels que fugien de les zones caldera, i l'esperpent de les màfies dels traficants de persones, que ja dominaven el món, havien portat els polítics a deixar anar amarres i a obrir les portes. Massa tard. La situació a l'altra banda va seguir idèntica. La perpetuació del menyspreu, de la pobresa i de l'aïllament, que es retroalimentaven. I com sempre, la humiliació requeria especialment sobre la població negra i mestissa, que creixia i es multiplicava amb una nafra eternament compartida. El racisme, adherit a la nostra pell fosca i als nostres trets xats i rodons des del naixement.

Anys més tard vaig dedicar-me als més afectats, els que no havien pogut migrar. Els no-desplaçats, o els traslladats al país veí. La immensa majoria. L'embull de negocis bruts a costa de la misèria s'havia desplegat sense restriccions a les regions de partida. Allà vaig abocar viatges i treball, sola i després amb en Jan. Al Camerun, prop de l'equip d'en Ti White. Tothom ho sabia, havien convertit les zones caldera en terres d'experimentació d'armes, fomentant els conflictes armats amb aquest objectiu. La població restant

era filla de la desnutrició crònica, i de mutacions per armes sofisticades, amb greus problemes físics i de salut mental. Havien esdevingut focus d'investigació biomèdica a canvi de diners, casa, aigua i plantacions. Els meus estudis, com tots els estudis, com tots els articles de premsa i totes les monografies orals o escrites que es publicaven, eren una fotografia i poc més. Amb independència del color de la pell, els uns érem els observants, i els altres els observats, els analitzats. També els de sempre. En Terence, en Jan i jo ho teníem molt clar, però ho deixàvem de banda per poder seguir treballant.

Vam oblidar l'odi, l'odi per tot allò viscut, i ja era irreversible. Formava part de l'estructura òssia de moltes generacions. Nosaltres l'apartàvem, feia nosa. Quedava exclòs de les investigacions, també de la meua.

Un error gravíssim. Aquesta va ser la nostra gran equivocació, imperdonable. No cal que forci la memòria, no és el passat, és un present continuat. És una manta que cobreix el conjunt dels meus actes, pensaments i perspectives des d'aleshores. Em va bé lletrejar els fets a poc a poc, sense deixar cap mot ni cap lletra fora. Tant en Jan com jo treballàvem a Sanguéré, al Camerun, de forma intermitent. Sovint col·laboràvem amb els treballs de l'equip d'en Ti White, *Santé et joie* o *Santé et sourire*, no m'en recordo. Ells estaven a Garua, nosaltres ens dedicàvem íntegrament a la població de Sanguéré, molt a prop. Allò havia estat un camp de proves de tota mena d'armes, especialment les gasoses. Tots pecàvem d'una severa miopia envers aquest odi profundament arrelat. Jo era mulata i els meus fills també mestissos, per tant, els meus ancestres venien de terra africana, i per tant pensàvem que no hi havia perill. Vam pagar cara aquesta visió deformada de les coses, que va conduir a una tranquil·litat equivocada. I va venir el segrest. El segrest i el posterior intent catastròfic d'alliberament, tan mal calculat. Els van matar a tots tres, a en Jan i als nens. A mi em van deixar o no em van veure en aquell moment. Però em va matar el dolor, insuportable, irresistible, i l'esgarrifor de pensar que potser em deixaven pel meu color de pell, l'esglai d'imaginar que tan sols per això em consideraven dels «seus», de la seva casta, o simplement l'única digna de clemència, per racisme invers. Qualsevol teoria feia el mateix fàctic. He viscut amb la culpa enganxada a les ales, que he estat incapaç de tornar a desplegar.

Després de Sanguéré, qualsevol intent de relació era escapçada abans de créixer. I que no em parlessin de fills.

Vaig deixar la universitat. Tan sols van quedar els llibres, l'escriptura i una vida amagada a dins d'una armadura, al costat de la Blóm els darrers anys. I

amb una freqüència oscil·lant, les cartes d'en Terence, d'intensitat variable. Sempre vaig pensar que la seva dedicació a mi, la seva atenció d'ençà de la tragèdia, s'explicava perquè es devia sentir injustament responsable, si més no de forma parcial.